



(rajonas / miestas, mokykla)

____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____

(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (GIMTOJI)

2016 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

Teksto suvokimo, literatūros ir kalbos žinių taikymo testas

2016 m. gegužės 4 d.

Trukmė – 1 val. (60 min.)

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar nėra užduoties sąsiuvinyje tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite vykdytojui.
- Įrašykite savo miestą / rajoną, mokyklą, vardą ir pavardę tam skirtoje užduoties sąsiuvinio vietoje.
- Rašykite aiškiai, įskaitomai mėlynai rašančiu rašikliu. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atsakykite į užduočių klausimus glaustai ir aiškiai. Atsakymus sutalpinkite tam paliktose eilutėse.
- Formuluokite atsakymus savais žodžiais. Jei klausimas nereikalauja cituoti – necituokite.

PASTABA: neaiškiai parašyti, pribraukti atsakymai vertinami 0 taškų.

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS

	Maksimalus taškų skaičius	1 vertintojas	2 vertintojas	Galutinis įvertinimas
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	18			
Kalbos žinių taikymas	18			
Galutinė taškų suma	36			

TAŠKAI

Vertinimo komisija: _____

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

(parašas, vardas ir pavardė)

TEKSTO SUVOKIMO IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKymo UŽDUOTYS

Perskaitykite tekstus ir atlikite užduotis.

1 tekstas

Ignas Šeinius

KUPRELIS

(Ištrauka)

Laikas, lėtas, tingus, slinko.

Pagaliau visai nustojau vaikščiojęs į Gervydžius. Negalėjau, turėjau nustoti.

Vieną šeštadienį, man į juos nuėjus, Gervydis, kai tik aš peržengiau slenkstį, paėmė kepurę ir išėjo, nieko man nesakęs.

„Matyt jau manęs visai nenori“, – dingtelėjo man.

Kitą kartą sustikau jį gatvėj. Pasisveikinau. Jis nieko neatsakė, dar nusigrįžė.

„Kodėl jie taip manęs nekenčia? Kuo aš kaltas?“ – jokių būdu negalėjau suprasti.

Rečiau mačiau ir Gundę. Išsiilgdavom vienas kito neapsakytai. Pasimatę iš džiaugsmo nežinodavom, ką ir daryti.

Ji naktimis ištrūkdavo į mane. Mato, visi miega, atsikelia, apsitaiso ir išeina.

Vis dėlto blogai buvo, kad seniai dar ant manęs pyko. Tokie jie pirmai buvo malonūs, tokie geri. Lyg savo žmogų godojo*.

Vieną naktį, kai Gundė sėdėjo pas mane, pasakiau jai apie tai.

– Ko tenai paisyti senių, – atsakė susirūstinusi. – Jie nori, kad aš mylėčiau tą ir už to eičiau, kas jiems patinka. Nesulaukta jų! Jau nuo Kalėdų peršasi į mane kažkoks dviejų valakų** berniokas. Ir, žinoma, patinka jiems. O aš jo nei iš tolo nenoriu matyti. Vyrą pati galiu išsirinkti, nereikia man svetimų akių. Neduos man kraičio, tuščia jų, ir be jo apsieisiu. Tegul visą žemę Julytei užrašo... Tėvas gal sutiktų ir tau mane atiduoti, sako: „Vargoninkas*** žmogus nekvailas, galės pragyventi“, bet motina: „Kas iš to, kad jis vargoninkas ir protingas, bet nesveikas. Kai pasens, visai kupron suaugęs.“ Riejas ir riejas jie kasdien. Tėvas jau taip pat pradėjo galvoti. Kur moteris neįveiks!.. Ir jis, tas mano tėvas, skaito laikraščius, knygas, o nesupranta, kad žmogus tik meilėje gali laimingai gyventi: nepadės jam nei turtai, nei niekas. Gražumas netrunka praeiti: čia buvo jaunas, žiūrėk, jau ir paseno, sukruto. Gerai, jei dar koks gyvenimas, o jei ne, tai ir galas... – nutilo Gundė, susimąstė. Langan įsižiūro: į mėnesienos balzganą juostą.

Ignas Šeinius. Kuprelis // www.antologija.lt

*godoti – gerbti

**valakas – žemės sklypas

***vargoninkas – vargonininkas

Klausimai:

1. Kas yra šio teksto pasakotojas?

(1 taškas)

2.1. Paaiškinkite, kaip pasikeitė Gervydžių požiūris į Kuprelį.

(1 taškas)

2.2. Kokia šio pasikeitimo priežastis?

(1 taškas)

3. Kokios skirtingos kartų vertybės atskleidžiamos tekste?

Tėvai vertina _____

Gundė vertina _____
(2 taškai)

4. Iš ko galima spręsti, kad Kuprelis ir Gundė myli vienas kitą? Nurodykite du dalykus.

1. _____

2. _____

(2 taškai)

5. Kokia problema keliama tekste?

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Iš viso (maks. 8 taškai)

--	--

2 tekstas

Andrius Martinkus
ASINCHRONIZMAI*
(Ištrauka)

Auklėjimas, šalies istorija, krašto ir šeimos tradicijos yra tie kanalai, kuriais keliauja praėjusių epochų genai. Tačiau pasitaiko sielų, tragiškai nederančių su pagrindine epochos melodija, egzistuojančių tarsi šalia kiekvienai epochai būdingo amžino tėvų ir vaikų konflikto.

Yra žmonių, kuriems reportažai apie barbariškai naikinamus Lietuvos miškus ir dėl žmogaus veiklos išnykusias rūšis sukelia tikrą psichologinį skausmą. Yra žmonių, kurie, kaip tas Krėvės aprašytas skerdžius, patiria labai intymų ir stiprų vienybės jausmą su jautrumo netekusio materialisto kertama šimtamete liepa, su ugnies niokojamu mišku, su nuožmios audros talžomu medžiu. Jie vienijasi su savimonės neturinčiomis, bet skausmą jaučiančiomis būtybėmis ir tarytum kenčia bei patiria skausmą vietoj nervų sistemos neturinčio medžio. Kaip jie skiriasi nuo visų tų, kuriems tiesiog „patinka“ gamta ir kurie mėgsta leisti laisvalaikį prie jūros arba gerai prižiūrimame parke. Tokių individų buvimas nepaaiškinamas pasitelkiant paprastą schemą, grindžiamą „tėvų“, linkusių rinktis ramų poilsį sode, kaime arba atokesnėse poilsiavietėse prie jūros, ir triukšmingus kurortus bei didmiesčių malonumus besirenkančių „vaikų“ skirtumu. Tokių žmonių sielose yra šis tas, ko tėvų ir vaikų schema nepajėgia užčiuopti, kažkas, kas yra svetima epochai. Jų sielose girdime aidint praėjusias epochas, nepažinojusias skandalingo vienos rūšies viešpatavimo kitų rūšių sąskaita, epochas, kai Homo sapiens vis dar turėjo dalytis erdve ir išgyvenimo galimybėmis su žvėrimis, paukščiais ir medžiais...

Pagal Andrių Martinkų // www.satenai.lt

*asynchronizmas – kino filmo vaizdo ir garso nesutapimas

Klausimai:

6. Iš pirmos pastraipos pacituokite meninę priemonę, kuria nusakoma teksto problema. Įvardykite meninę priemonę.

Citata: _____

Meninė priemonė: _____
(2 taškai)

7.1. Paaiškinkite, kokie žmonių požiūriai į gamtą priešinami tekste:

Vieni žmonės _____

Kiti žmonės _____

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

1

2

—

—

—

—

7.2. Kuriam iš šių požiūrių pritaria teksto autorius? Atsakymą pagrįskite remdamiesi paskutiniu teksto sakiniu.

(2 taškai)

8. Paaiškinkite, kodėl žodžiai „tėvų“, „vaikų“ tekste rašomi kabutėse.

(1 taškas)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—

Iš viso (maks. 7 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

—	—
—	—

Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas):

9. Baigdami sakinius, parašykite, kas sieja ir kas skiria šiuos du tekstus:

9.1. Sieja tema:

(1 taškas)

9.2. Skiria funkcinis stilius:

Pirmo teksto –

Antro teksto –

(2 taškai)

Iš viso (maks. 3 taškai)

Taškų suma už teksto suvokimo ir literatūros žinių taikymo užduotis (maks. 18 taškų)

KALBOS ŽINIŲ TAIKymo UŽDUOTYS

1 užduotis. Raskite sakinyje išplėstinį pažyminį, jį pabraukite, pakeiskite šalutiniu pažyminio dėmeniu ir užrašykite visą sakinį.

Romane „Kuprelis“ vaizduojama fiziškai gamtos nuskriausto, bet emociškai gausiai apdovanoto Olesio meilės istorija.

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

2 užduotis. Raskite ir pabraukite frazeologizmą, paaiškinkite jo prasmę.

Dažnai energijos perteklius niekais nueina, o mano sugalvotas įrengimas geram vėjui esant ir malūnui veikiant tą perteklių sutaupo.

(2 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

3 užduotis. Įrašykite nebaigtų žodžių dalis.

Iš Švedijos atėjusi žinia tarytum dar kartą grąžino žymų rašytoją Igną Šeinių **lietuvišk** _____ (būdv., mot. g., įvardž., vns., naud. l.) kasdienybei, iš kurios jis buvo jau senokai pasitraukęs. Šeinių vardas buvo retai kieno **bemini** _____ (dal., neveik. r., esam. l., vns., vard. l.). Lietuviai tėvynėje jį **dažn** _____ (prieiv., aukštesn. l.) prisimindavo **kalbė** _____ (pusdal., vyr. g., dgs.) ne kaip apie rašytoją, bet kaip apie Lietuvos diplomata Švedijoje, jau senokai tapusioje **antr** _____ (skaitv., mot. g., įvardž., vns., įnag. l.) jo tėvyne. O juk Ignas Šeinius yra vienas reikšmingiausių senosios kartos rašytojų. Jo romanas „Kuprelis“ **pulsuo** _____ (būdinys) pulsuoja estetinė jėga bei gyvybe ir yra vienas iškiliausių kūrinių visoje mūsų beletristikoje.

(3 taškai)

Čia rašo
vertintojai
1 2

Taškų suma (maks. 7 taškai)

4 užduotis. Įrašykite praleistas raides, skliaustuose esančius žodžius parašykite kartu arba skyrium.

Jaučiau, kad ore virpanti energija persunkia ir gaivina man___. Platus sodžiaus dangus vilioja galvą auk__čiau pakelti. Tai šen, tai ten raižo dangų dideliais vingiais kel__tas gandrų. Narstosi, žaibu skraido kre__ždės, jau, regis, žemėn t__pia, tik, žiūrėk, vėl k__la padangėn. Nedr__sus vėjas judina gelstanč__s medžių virš__nes, bėga per viln__jančius javų laukus. Įsisvyruos, regis, visa dirva pakils. Štai jau netoli ir malūnas – matyti jo sparnų sukim__sis. Iš vienos pusės t__siasi į pakalnę r__gių laukai. Iš kitos žaliuoja avižos, medžiai, žirniai, baltuoja sudži__vę grikliai. Į vakarus, už vasarojaus lauko, ošia ligi horizonto besidriek__s beržynas. Jo g__lumoje gegutė kukuoja. Pietuose, tarp krūmų, pievų, tarp stačių krantų, srov__na upelis, skuba į upių s__ntaką an__pus miško. Į rytus styri sutr__šusiais stogais ir iškrypusiais kaminais mūsų sodžius, rodos, greitai toje žalumoje visai paskės__s.

Kiekvieni metai matau šituos laukus, girias, sodžius, bet (vis, vien)_____ kaskart jie man atrodo kitoniški. Sakytum, pernai (ne, taip)_____ buvo, šiemet labiau akį veria. Ir (ne, veltui)_____ ima noras dar kartą visą ap__linkę akimi apibėgti, susiprasti su ja.

(4 taškai)

5 užduotis. Kur reikia, padėkite trūkstantus skyrybos ženklus.

Paroda kuri vyko Maironio lietuvių literatūros muziejuje ir kurioje svečiavosi Igno Šeinių sūnus Irvis su žmona Ana Liza buvo skirta lietuvių ir švedų rašytojo Igno Jurkūno-Šeinių 120-osioms gimimo metinėms.

I. Šeinius vienas ryškiausių lietuvių rašytojų impresionistų gimė 1889 m. Širvintų rajono Šeinių kaime. Tad neatsitiktinai ir parodoje eksponuojamose Zenono Baltrušio nuotraukose matome rašytojo tėviškės vaizdus tai ir Ipolito Užkurnio skulptūra „Kuprelis“ ir Šeinių ežeras ir Musninkų bažnyčia. Rašytojo sūnus Irvis Šeinius gyvenantis Stokholme sukūrė eilių apie tėvo gimtinę bei kitas vietas.

Lietuvos skaitytojai yra pamėgę ne tik I. Šeinių romanus bet ir apysakas ypač apysaką „Vasaros vaisės“. Ko gero todėl parodoje eksponuojami pirmieji ir vėlesni šių kūrinių leidimai ir rankraščiai. Nors romanas „Kuprelis“ sulaukė didelio dėmesio ryškiausiai kaip impresionistas I. Šeinius atsiskleidė apysakose „Vasaros vaisės“ ir „Mėnesiena“. Dviejų dalių „Vasaros vaisės“ laikomos nebaigtu kūriniu kadangi rašytojas buvo sumanęs parašyti šešias dalis. Pats Ignas Šeinius teigė Darbas antrą dalį baigus sustojo nes prasidėjo karas į kurį aš buvau pašauktas Lietuvos laisvės darbui ir jau nebegalėjau skirti laiko kūrybai. Vėliau ne vienas mane ragino kad vėl imčiausi plunksnos juo labiau ir pats jos ilgėjausi tik deja nuo kokio darbo nutolus nelengva atgal grįžti. Be to ir tarnybos reikalai kilnojo mane iš Stokholmo į Kopenhagą iš ten į Helsinkį ir vėl atgal į Stokholmą visur kur tik buvau reikalingas.

(4 taškai)

Taškų suma (maks. 8 taškai)

6 užduotis. Pabraukite skliausteliuose pateiktą taisyklingą variantą.

Su Širmiu mane sieja (glaudus / tamprus) ryšys: mes beveik drauge augome, pratinau jį jodinėti. Širmis, (matyt / matomai), buvo nusistatęs žmogaus jungo nevilkėti, todėl pratinimas ėjo nepaprastai pamažu. Numetęs mane, (vienok / vis dėlto) visuomet sustodavo ir, palenkęs galvą, žiūrėdavo, kaip man pavykdavo atsikelti. Ilgainiui susidraugavome, netgi tapome labai (artimais / artimi). Sugrįžus man pavasariais namo iš mokyklos, jis žvengdavo iš džiaugsmo. Širmis (ypač / ypatingai) mėgdavo dalyvauti arklių lenktynėse. O (jaučiant / jausdamas), kad laimės, bėgdavo nepaprastai smagiai.

(3 taškai)

Čia rašo vertintojai	
1	2
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—
—	—

Taškų suma už kalbos žinių taikymo užduotis (maks. **18 taškų**)

Kalbos žinių taikymo užduotims rengti naudota literatūra:

Andrius Sietynas. Ignas Šeinius // tekstai.lt

Ignas Šeinius. Kuprelis // antologija.lt

Nijolė Raižytė. Ignas Šeinius – lietuvių ir švedų rašytojas // tekstai.lt

TESTO VERTINIMAS TAŠKAIS

Užduotys	Maks. taškų skaičius	Vertinimas	
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	18		
1 užduotis	8		
2 užduotis	7		
Bendrieji klausimai (tekstų lyginimas)	3		
Kalbos žinių taikymas	18		
1 užduotis	2		
2 užduotis	2		
3 užduotis	3		
4 užduotis	4		
5 užduotis	4		
6 užduotis	3		

Testo vertinimas taškais

36